

ny nově vzniklé či vznikající dobročinné organizace. „Škoda, že pořad byl kolem poloviny let devadesátých znovu zrušen,“ lituje jeho autorka, která lidskost a soucit se strádajícími považuje za jedny z nejdůležitějších občanských ctností.

Spolupracovala též s tehdy samostatnou redakcí dokumentu, kterou vedla rehabilitovaná Alena Maxová, s nově vzniklým Audiostudiem, později s redakcí rozhlasových her a dokumentu; dlouho, často a soustavně s Ivanem Binarem ze Svobodné Evropy. Do konce tisíciletí tak dohromady vychrlila snad několik set pořadů, a to za nesmírně obtížných podmínek: vše natáčela na vlastní malý reportážní magnetofon a sama si stříhala na tehdejší mechanické stříhačce přímo ve své „mateřské“ redakci patřící do HRV, když tam zrovna bylo volno, tedy hlavně po večerech. Časem začala být svou pracovní dychtivostí i výkonností jaksí na obtíž. Stará paní, cizí živel... Tu a tam probleskla i závist, došel nějaký ten anonym, k uchu doléšlo pár hrubých slov. K čemu zrovna jí může být známost s Václavem Klausem? Proč zrovna jí napadlo tak brzy oslovit také toho a toho? Proč bere témata těm mladším, co mají celou kariéru před sebou? Houževnatě odolávala. Doháněla těch téměř dvacet ztracených let a také zaháněla samotou poté, co v září 1995 náhle téměř ze dne na den ovdověla. Přišla tak nejen o životního partnera, ale také o spoluautora některých pořadů a prvního kritika všeho, co vytvářela. Víc než antidepresiva jí pomáhala „léčba rozhlasem“. Ta však ani ne pět let po manželově úmrtí definitivně skončila poté, co byla svou někdejší o generaci mladší kolegyní, jejíž přijetí i znovupřijetí do rozhlasu sama prosadila, od stříhačky opakovaně vykázána. Svým způsobem to bylo horší než pozdější povodeň (2002), po níž jí v karlínském přízemním bytě nezůstala ani manželova fotografie.

Jindra Klímová, nositelka Ceny Ferdinanda Peroutky

Šéfredaktor? Někdo jako kapitán!

Zaslouží si víc než kytičku k devadesátinám. Libuše Šneková-Dostálová, dlouholetá redaktorka rozhlasu, byla mou šéfkou. Právě v těch zlatých šedesátých létech, za která jsem ve své novinářské dráze osudu vděčná. Z té doby také vím, že novinář potřebuje rozumného kapitána. A ten musí v téhle branži umět vydolovat ze svých lidí nápady, občas setřít a usměrnit, taktně vyloučovat chyby a nedostatky, a když je to třeba, svých lidí se zastat. To všechno je stavební materiál, který vytvoří most vzájemné důvěry. A tyhle vlastnosti Libuše Šnekové jako šéfky měla: spravedlivost při posuzování a statečnost stát za redaktory, které řídila. V té době to bylo neocenitelné.

Vnitropolitická redakce tehdejší HRPV, což byla zkratka Hlavní redakce politického vysílání, byla největší ze všech. To jak přibývala nutnost zabývat se skutečně vnitropolitickou tematikou, protože blížící se Pražské jaro potřebovalo novinářské vojáky do pole. Tahle redakce byla ale přehlídkou nejrůznějších povah a lidských charakterů. I druhů nadání a přístupu k rozhlasové práci. Od bojovné Jiřiny Hrábkové, stále rozumějícího Rudy Zemana, přes poetického Pepu Podaného, který uměl

Zájem o rozhlas ji však neopustil. Je také stále kritická a věcná. Hodně čte, hlavně různé paměti, literaturu faktu, cestopisy, ale ráda sáhne i po novinkách z novodobé historie, politologie, sociologie, sleduje týdeník Respekt i některé noviny. Mrzí ji, že rozhlas dnes hlavně informuje a baví. K čemu jsou ale člověku informace, když mu je skoro nikdo nepomáhá dávat do souvislostí? Pořadů o problémech naší společnosti je minimum, a když už se nějaký objeví, ukazuje CO se děje, ale ne už PROČ, jaké jsou společné souvislosti různých konkrétních jevů a co dělat k nápravě. Vadí jí třeba formálně téměř stejné dopolední vysílání Radiožurnálu a Prahy i časté nefunkční přerušování mluveného slova hudbou, absence do hloubky jdoucích kritických pořadů, chudoba rozhlasových žánrů... Je nutné, aby také Praha měla v každou celou hodinu stále stejné zprávy? Takových a jiných otázek si už dala hodně. Kriticky se dívá i na sebe a na vlastní minulost, což je výjimečné v každém věku. Napravovat už ale nic nechce. Od toho jsou tu přece mladí.

Málokdo znal Libuši Šnekovou tak dlouho a tak dobře jako rozvážný a chválou neplýtvající programový náměstek ústředního ředitele Čs. rozhlasu PhDr. Rostislav Běhal, který ji charakterizoval slovy: „Výborná a temperamentní novinářka s hlubokým sociálním citěním a širokým rozhledem.“ Něco z toho jí zůstalo dodnes.

POZNÁMKA

Ve vnitropolitické rubrice HRPV, kterou vedla Libuše Šneková, v letech 1963 až 1968 různě dlouhou dobu pracovali: Zdeněk Havel, Jiřina Hanušová, Jiřina Hrábková, Věra Macháčková, Josef Podaný, Eva Podlesná, Jiřka Pražáková, Boris Riegler, Jindra Sobišková (později Klímová), Jarmila Votavová, Rudolf Zeman a sekretářka Jana Duchková spolu s Evou Pospíšilovou.

napsat i písňový text pro svůj pořad, přes nadané benjamínky Borise Rieglera a Evu Novákovou-Podlesnou, až po Jitku Pražákovou, která si chránila svůj píseček Vysílání pro ženy. Naštěstí v celé hlavní redakci nebyl nikdo, koho bychom považovali za stranického tvrdolína, s kterým není rozumná řeč. Tak mohly vzniknout nové typy pořadů jako „Lidé, život, doba“, který rozebíral skutečné problémy bez obalu a na základě faktů, začali jsme přispívat do nedělních „Živých slov“, objevily se první komentáře, fejetony a glosy, v „5 P“ vysvětlovali právníci, nač máme teoreticky právo a ani o tom nevíme, vznikla „Tribuna zaměstnaných žen“ a nebo „Chvilka pro zdraví“, ale také jsme si uměli vyhrát s delšími programy více méně zábavného zaměření. V té době vše, připravené k vysílání, procházelo rukama tiskového dohledu. A tehdy přišla Libuše Šneková s nápadem: a proč by se nemohl vysílat debatní pořad přímým přenosem? Věděla, jak ráda bych takový pořad dělala, ale vysílání „na živo“ patřilo tak nanejvýš prvomájovým průvodům a nebo jiným slávám. Vymyslely jsme cestičku, jak ten záměr uskutečnit. Tehdy – jak jinak než přes orgány. Našli jsme podporu u tehdejšího primátora Prahy

dr. Černého i u stranického tajemníka Miloše Hladíka. „Návštěva na Nové radnici“, která se vysílala jednou za měsíc přímým přenosem celou hodinu, našla brzy ohlas a velký okruh posluchačů. Byl to první debatní pořad bez cenzury. Po roce, v šedesátém osmém, jsme za něj dostaly Cenu hlavního města Prahy. Já tuším, že nad tím se dnešní mladí novináři jen pouсмějí, ale všechno má někde své začátky, nejen první žárovka. Troufaly jsme si do širokého výběru ožehavých témat. A upřímně řečeno – bylo pro mne záštitou, že vedle mne byla i má šéfka, tak trochu jako ochranný štít, který zajišťoval, že nějaký rozčilený funkcionář netípně ten pořad jako cigaretu.

Když jsem natočila a odvysílala „Lidé, život, doba“ o jedné doručovatelce z Bělčic, kterou bezdůvodně a mocensky tyranizuje ředitel strakonické Okresní správy spojů, samozřejmě, že stížnost na vysílání šla po stranické linii. Tenkrát Libuše Šneková jako šéfka nezaváhala a řekla s naprostou samozřejmostí: „...tak tam jedeme.“ Jely jsme. Vrátily jsme se s novou zkušeností, jak lze v osobním styku argumenty i způsobem jednání ubrousit hroty. Jeden z dalších pořadů téhle řady se týkal stranického předsedy ve vesnici Vrbová Lhota, který se cítí zmocněn brát lidem majetek i důstojnost. Všichni se před ním třásli strachy. To už byl větší kalibr, takže do Vrbové Lhoty jel tenkrát i hlavní šéfredaktor Jiří Ruml a filozof Jiří Hermach. Odvysílali jsme i pořad o hajném Jaroslavu Peškovi z Novohradských hor, který byl obviněn, že převádí lidi přes zelenou hranici. Bylo to vyprávění plné jinotajů pro přemýšlivé. Bránili jsme hajného jako čestného člověka, a přitom jsme dobře věděli, že leckomu patrně přes hranici pomohl. Čas pomalu šel ke zrušení cenzury a přibyl další přímo vysílaný pořad „Písničky s telefonem“. Byl to projekt Milana Weina, odvážný a ambiciózní. Šéfka vnitropolitické redakce Libuše Šneková tehdy ráda svolila, aby se na jeho tvorbě podíleli kromě své samozřejmě práce i tři redaktori jejího týmu: Jiřina Hrábková, Ruda Zeman a já. Vždycky nám uměla říct, co se jí líbilo a co by ona udělala jinak, vždycky dovedla zavést debatu na téma, které přineslo nový nápad, novou inspiraci. To profici dovedou. Jsou jako muzikanti, kteří poslouchají hru orchestru a přitom jasně slyší, který nástroj zahrál falešný tón. A nikdy jsem neviděla, že by se snad třásla o své šéfovské místo, ačkoliv jsem s ní prožívala řadu momentů s napětím, které připomínaly seismografickou křivku těsně před katastrofou.

Snad pro tyto všechny zkušenosti uměla Libuše zažehnat zlobivé arytmiické srdíčko, začít v době normalizace dělat jako my mnozí docela jinou práci, a snad proto se vyrovnala s tím, že jí pražská povodeň zaplavila byt skoro až po strop. Řekněte – kolik rozhlasáků se dožije devadesátky!

Vlastnosti mé bývalé šéfky mě hluboce ovlivnily. Moc jsem na ni myslela po létech v takové podivné situaci. To už byla léta devadesátá, po sametové revoluci, kterou jsme si tak přáli, a já jsem ještě spolupracovala s rozhlasem externě. Tenkrát jsem vysílala několikaletou sérii vnitropolitických komentářů pod názvem

„Malé meditace“. Také jsem občas udělala nějaký hodinový pořad a nebo Dobré jitro z Prahy. Ani neumím popsat, jak mě těšila volnost novinářské práce. S jakou pokorou jsem děkovala zážitku té doby. Jednou jsem šla po čichu za takovým podivným tipem. Někdejší agent StB, aktivista kulturního oddělení někdejšího ÚV KSČ, si založil sedm „obecně prospěšných společností“ včetně jednoho řádu, a udílel rok co rok desítkám umělců, spisovatelů a výtvarníků ocenění. Ve jménu Masarykovy akademie umění, Evropské společnosti Franze Kafky, společností Mahlera, Dalího i sv. Konstantina. Všechny odměněné a vyznamenané vyzýval ke sponzorským darům a pravidelným příspěvkům. Všechny ty společnosti měly jeho adresu, telefon i konto. Začala jsem s ověřováním, pečlivě a důsledně. Ministerstvo vnitra mi ochotně dalo k dispozici schválené stanovy oněch společností, kde byl pan agent vždycky nejvyšší odpovědnou osobou, obyčejně prezidentem. Několik zmínek o obecné prospěšnosti v mých komentářích mu ale dalo signál, že se něco děje. V té době vyšel také článek na toto téma novináře Miroslava Jelínka v Hospodářských novinách. A Českému rozhlasu brzy též dopis, že jakási J. K. hodlá vést štvavou kampaň proti osobě prezidenta několika společností. A to že by měl rozhlas včas zatrhnout, neboť jmenovaný má za sebou renomované evropské právnický. Generální ředitel předal tenhle dopis k vyřízení tehdejšímu šéfredaktorovi stanice Praha. Ačkoliv jsme se často potkávali na chodbách té staré historické rozhlasové budovy, neuznal ani za vhodné zeptat se mě, oč jde. Za nějaký čas mi pan agent okopíroval dopis šéfredaktora, který mu sdělil, že „pokud máme na mysli stejnou osobu, J. K., tato pracuje pro naši stanici externě a veškeré soudní záležitosti byste si musel vyřizovat přímo s ní osobně“. Tehdy jsem pochopila: ješ-tě vlastně není proč, ale i tak – tenhle šéfredaktor se mě nezastane. Ba co víc – nemá na takové podružnosti čas. Třeba to ani nebyl šéfredaktor. Jen takový malý bobek, kulička, která na sebe začala nabalovat své zájmy a novou kariéru. Tak proč se zdržovat starostí o redaktory a dokonce externisty... Po dvou letech se konal soud a dva redaktori – Mirek Jelínek a já jsme odešli vítězně. Pan agent musel zaplatit soudní výlohy. Šéfredaktorovi, který si v té scénce zazpíval písničku „já ne, já ne, to ty, to ty“, jsem to ani neřekla. Určitě by ho to nezajímalo a možná by si v té spoustě svých záležitostí ani nevzpomněl, oč tehdy šlo.

A já myslela, že v nové době budou lepší lidé a tedy i lepší šéfredaktori. Bylo mi v životě dobře mezi lidmi, kteří si svou čestnost vlastně ani neuvědomovali, jako si zdravý člověk neuvědomuje činnost svého srdce. Byly věci a skutky, které udělat museli. Bez chvástání – jací že jsou hrdinové. Ono jít po podstatě, což by měli všichni šéfredaktori umět – znamená vždycky být trochu nad věcí. Šéfredaktor je totiž někdo jako kapitán. Moje někdejší šéfka Libuše Šneková-Dostálová to činila bezprostředně a s naprostou samozřejmostí. Že takoví lidé v rozhlase byli i v dřívějších časech, by měli vědět i všichni dnešní rozhlasáci. Třeba jim to něco napoví.

Jiří Dohnal

Ing. Milan Dvořák

6. 12. 1934 Prostějov

Možná znáte filmové komedie Petra Schulhoffa „Zít-
ra to roztočíme, drahoušku“, „Já už budu hodný, dě-
dečku“, „Co je doma, to se počítá“ – k těmto a řadě dal-
ších filmů a televizních her složil hudbu Milan Dvořák.
Kromě toho napsal stovky písní a orchestrálních skladeb,
hudbu k sokolským sletům a také dva díly „Jazzových
klavírních etud“. Jako výkonný hudebník se ponejvíce vě-
nuje jazzu a šansonům.

Na klavír začal Milan Dvořák hrát na prostějovské hu-
dební škole. Po absolvování gymnázia (1950–1953) stu-
doval v Praze na ČVUT (v roce 1958 promoval), hud-
bě však zůstal věrný dodnes. Jeho profesionální začá-
tky se váží k orchestrům Zdeňka Bartáka či Zdeňka Ma-
rata, kde kromě hraní na klavír začal i komponovat
a instrumentovat. Od roku 1965 působil v Semaforu.
Spolupráce s tímto pražským divadlem, kde byl jeden
čas i uměleckým vedoucím, mu otevřela svět populár-
ních písniček a poetický humor Jiřího Suchého ho po-
znamenal na celý další život. Souběžně (až do roku
1990) působil jako klavírista a umělecký vedoucí
v doprovodné skupině Hany Hegerové. V současné do-
bě doprovází na koncertech Evu Pilarovou.

Samostatnou kapitolou je jeho spolupráce s roz-
hlasem. Milana Dvořáka jsem poznal v roce 2003, když
jsem přišel do Hudebního nakladatelství Českého roz-
hlasu. Tenkrát jsem ho oslovil, zda by se ujal úpravy
not v oblasti populární hudby. Souhlasil a pro nás to by-
la dobrá volba. Nakladatelství získalo uznávaného od-
borníka a já navíc dobrého kamaráda. Zde je jeho pár
vzpomínek...

**„Co pro tebe znamenalo rádio, tenkrát i v průběhu
let?“**

*První vzpomínky na kontakt s rádiem, tehdy s při-
strojem s ručně ovládanou zpětnou vazbou, se mi vy-
nořují v souvislosti s poslechem Londýna za války. Ro-
diče tenkrát důvěřovali ani ne 10letému klukovi, že bu-
de držet jazyk za zuby. Když jsem v roce 1953 nastou-
pil na pražské ČVUT, byl mi rozhlas dobrým společní-
kem, který mi zmírňoval můj stesk po rodičích v Prostě-
jově. Nutno ovšem říci, že mocným konkurentem byl
Čs. rozhlasu Hlas Ameriky. Připadal jsem si jako Ko-
lumbus, který ale objevoval Ameriku plnou jazzu. Obdi-
voval jsem brilantní piáno Oscara Petersona domníva-
je se, podle jeho jména, že se jedná o vysokého mod-
rookého Švéda a nikoliv zavalitého Afroameričana.*

**„Když jsi přišel poprvé do rozhlasu – co na tebe
tenkrát udělalo největší dojem?“**

*„Když jsem vstoupil poprvé do budovy Čs. rozhlasu
v Praze XII, Stalinova 12, udělal na mě největší dojem*

hudební dramaturg, klavírista a skladatel

*výtah typu Páter noster, bez přestání se vlekoucí naho-
ru a dolů. A také, že 3. patro s hudební redakcí bylo
vlastně jako čtvrté. A rozlehlost celé budovy se skoro –
pro mě – tajnými chodbami do Římské ulice.“*

**„Kdo dal podnět, kdo tě z rozhlasu oslovil? S kým
jsi během těch let v rozhlase spolupracoval?“**

*Kdy to přesně bylo, nevím (1970, pozn. red.), ani kdo
se mě ujal. Víím jen, že rozhlas projevil zájem o na-
hrávky mých jazzových úprav českých písní a ty jsme
pak nahrávali v karlínském Studiu A s jazzovým triem
s legendárním basistou Janem Arnetem. Jeho útěk do
západního Berlína se zapsal do historie... Paradoxem
bylo, že na začátku 70. let mi nabídli místo externího
ústředního hudebního dramaturga po přesvědčeném
komunistovi Harry Macourkovi. Sekretářka šéfredakto-
ra mi pak v temném koutě chodby špitála, abych si dá-
val pozor na jazyk, že vedu protistátní řeči a i stěny ma-
jí uši...*

*Pozdější práce dramaturga TOČRu nebyla moc ra-
dostná, stále se hlídalo, aby nebylo moc západních titulů
a písňové texty byly pod drobnohledem. Navíc můj pří-
tel dirigent Josef Vobruba zemřel, končila 70. léta i moje
spolupráce s rozhlasem v této podobě (1970–1980
byl M. D. střídavě zaměstnanec a externí spolupracov-
ník rozhlasu – pozn. red.).*

*Ale v rozhlasové fonotéce stále zůstávaly desítky
mých skladeb, které jsem občas slýchal na rozhlasových
vlnách ...*

*A po celých dalších 20 let jsem vlastně s rozhlasem
aktivně nespolečnicoval – aktivity se přesunuly do Te-
levizního septetu a dalších činností převážně interpre-
tačních a také na Konzervatoř Jaroslava Ježka, kde
jsem učil skladbu.“*

„A co současný rozhlas?“

*„Teprve v novém tisíciletí jsem byl osloven Hudebním
nakladatelstvím Českého rozhlasu a požádán o spolu-
práci. A tak zpracovávám klavírní úpravy pro populár-
ní Radio-alba a byly mi vydány Jazzové klavírní mini-
etudy, úpravy lidových písní „Před písničkou smekni“
a dokončujeme „Dialogy pro čtyři ruce“. Posлуhačem
rozhlasu, i když jen příležitostným, být nepřestávám
a snad nebudu servilní, když zcela podle pravdy řek-
nu, že téměř výhradně poslouchám rozhlas veřejno-
právní.“*

To bylo krátké vyznání hudebního skladatele, aran-
žéra, pianisty Milana Dvořáka, k médiu zvanému roz-
hlas. K jeho 75. narozeninám, které oslavil v plném tvůr-
čím elánu, vydává Český rozhlas jeho „Klavírní čtyřhry“.

MgA. Jiří Hraše

Kamil Houba

31. 12. 1919 Stěnkov (okr. Hradec Králové)

hlasatel, programový inspektor

V ČsRo pracoval od 1. 10. 1945 do 31. 10. 1950 jako hlasatel a programový inspektor. Byl propuštěn na zásah kádrového oddělení a bez náležitých kroků. Dokonce i bez formulace důvodů. Nebyl dán předchozí souhlas ZV ROH ani referátu ONV v Praze 12. Podle závěru rehabilitační komise z ledna 1969 nebyl učiněn ani pokus o přeřazení Kamila Houby-Pilze na jiné pracoviště a úhrnem byla dána výpověď „dle tehdy platných předpisů právně neúčinná“. Komise proto navrhla vedení ČsRo za dobu jeho činnosti v rozhlasu politickou a morální rehabilitaci.

Pracovní posudky, založené v jeho osobním spise, z daleko pozdější doby „jsou dosti protichůdné“. Zejména jsou mu vytýkány jeho idealistické názory a zájem o náboženství Dálného východu. V posudku, odeslaném v r. 1964, je napsáno, že „nebyl člověk, o kterého by se mohl socialistický režim opřít. Je charakterizován jako člověk jednostranně sečtělý, vyznávající idealistickou filozofii a také podle posudku se jí měl zabývat, a to studiem mystických náboženství Dálného východu. (...) Protože podle ÚV KSČ měli být z nejdůležitějších podniků propagandy přeřazení lidé, kteří nebyli pro další politický vývoj přínosem, byl i jmenovaný propuštěn. Za nedostatek považují soudruzi způsob, jakým to bylo provedeno. Podle osobních spisů byl jmenovaný propuštěn z rozhodnutí kádrového odboru.“ V dubnu 1950 požádal Pilz-Houba o uvolnění na lesní brigádu, protože podle lékařského posudku byl v ošetřování pro nervovou chorobu. Brigáda měla být v jihozápadním pohraničí Čech a Houbovi nebyl dán souhlas pro nejistotu jeho politické spolehlivosti.

V posudku z r. 1957 se praví jednak, že byl „jeden z dobrých hlasatelů a inspektorů“, a dále, že posudek z r. 1951 „uvádí, že byl povrchní, vykonával pouze prá-

ce jemu nařízené a příslušející bez zvláštního zájmu. Po politické stránce vystupoval nezakrytě reakčně, s dnešním režimem nesouhlasil. Dělal ironické poznámky na politiku KSČ a na lidově demokratické zřízení v naší republice.“

Kamil Pilz se vyučil mechanikem a pracoval dvanáct let v tomto oboru ve Zdravotnických opravárnách Chirany, po úrazu přešel do administrativy Muzea hlavního města Prahy.

Zvýšil si vzdělání maturitou na střední všeobecně vzdělávací škole (1961) a maturitou na střední knihovnické škole (1966), obor muzejní.

Posudek z Muzea konstatuje, že v práci, která ho zajímá, „je velmi pečlivý a svědomitý, pracuje zodpovědně a přichází často s iniciativními návrhy na organizační zlepšení. Má dobrou pracovní morálku a je ukázněný. Protože však v muzeu neměl šanci na postup z administrativy do odborného oddělení, požádal ve 46 letech o návrat do rozhlasu“.

Rehabilitační komise mu otevřela dveře do rozhlasu, ale jak se udává, „příchod normalizace 1969 jeho znovunastoupení znemožnil“. Je tomu zřejmě tak, ale bylo to o něco komplikovanější. Žádost o návrat do rozhlasu je z 27. 6. 1966, na ni reagoval vedoucí oddělení hlasatelů a programových inspektorů odmítnutím, protože částečný úvazek není reálný a ostatně ani místo k externí spolupráci není volné. Rehabilitační komise případ uzavřela až v lednu 1969 a v květnu 1969 dostala ujištění, že žadatel může být nazpět přijat, leč – mezitím spadla klec.

Kamil Pilz-Houba považoval práci v rozhlasu, na rozdíl od svých různých zaměstnání, za povolání. K němu se však už nevrátil.

Michaela Vondráčková

Hrající, zpívající... jubilující Zdeněk Bláha

27. 12. 1929 Horní Bříza

redaktor, skladatel, upravovatel, vynikající dudák

V prosinci tohoto roku se významného životního výročí (80 let) dožívá jedna z výrazných osobností, jejíž jméno je spojeno s Českým rozhlasem Plzeň – **Zdeněk Bláha**. Jako redaktora, skladatele, upravovatele, muzikanta – vynikajícího dudáka a především člověka, kterého provází celoživotní láska k západočeské lidové hudbě, jej znají příznivci folkloru v celé České republice a četné obdivovatele má i v zahraničí.

Do plzeňského studia Českého rozhlasu Plzeň Zdeněk Bláha nastoupil v roce 1955 na pozici hudebního redaktora a vzápětí se ujal vedení folklorní redakce. Podílel se nejen na práci dramaturgické (jako dramaturg získal několik zlatých, stříbrných i bronzových medailí na mezinárodní rozhlasové soutěži folklorních nahrávek „Prix de Musique Folklorique de Radio Bratislava“), ale především odborně vedl zvukové záznamy autentických

nahrávek v terénu včetně jejich uvádění do rozhlasového vysílání.

Patrně největší obliby u posluchačů dosáhl Bláhův autorský pořad *Hrají a zpívají Plzeňáci* vysílaný na stanici ČRo 2 – Praha, jehož iniciátorem se stal v roce 1958. V minulosti se však podílel i na dalších rozhlasových pořadech celostátních stanic Praha a Vltava – *Země zpívá*, *Klenotnice lidové hudby*, *Píseň v srdci zrozená*, *Cesty za folklorem*, *Folklorní notování* a *Metamorfózy*. V Českém rozhlasu Plzeň je od roku 1993 autorem pravidelných pořadů *Špalíček lidových písní*, které připravuje (od roku 1996 jako externí spolupracovník) dodnes.

Zdeněk Bláha se v minulosti v plzeňském studiu Českého rozhlasu věnoval také práci dirigentské, při natáčení řídil nejčastěji Malou muziku a Plzeňský lidový soubor. Významnější je ovšem jeho práce kompoziční – je

autorem více než 900 úprav lidových písní a také vlastních děl v duchu tradiční lidové hudby. Cenné záznamy obsahují Bláhovy sběratelské zápisy z Plaska, Plzeňska, Kralovicka, Přešticka, Kozlanska, Rokycanska, Merklínska, Klatovska, Strážovska a především horního i dolního Chodska. Zvláštní pozornost přitom věnoval a věnuje dudácké hře. Unikátním pramenem studia dudácké hry je např. jeho přepis zvukových zápisů na fonogramech z roku 1909 zachycujících hru na nafukovací dudy dudáka Františka Kopšíka.

Zdeněk Bláha k rozhlasovému mikrofonu přivedl a pro natáčení objevil řadu vynikajících lidových zpěváků a muzikantů ze západočeského i jihočeského regionu. Sám dokonale ovládá hru na dudy (v roce 1964 absolvoval studium dudácké hry na pražské konzervatoři u Alberta Peka) a svou virtuózní hrou, která je založena na dokonalém technickém zvládnutí nástroje, získal několik ocenění i na poli mezinárodním. Jako interpret se v roce 1983 dočkal ceny také na mezinárodní rozhlasové soutěži folklorních snímků „*Prix de Musique Folklorique de Radio Bratislava*“ – se snímkem Jaroslava Krčka *Tanec pro dudy* (1. cena v kategorii stylizací, 3. cena za interpretaci a cena Opusu pro nejlepšího sólistu). Neváhal se pustit ani do rozhlasových experimentů – např. v podobě společného nahrávání propojených rozhlasových stanic, kdy po „éterovém mostu“ z Plzně doprovázel zpěvačku Darinu Laščiakovou zpívající v Bratislavě.

Kromě hry na dudy Zdeněk Bláha ovládá také hru na housle, kontrabas, kytaru, violoncello a niněru. V roce 1955 stál u zrodu Konrádyho dudácké muziky z Domažlic, jejímž členem je dodnes, v roce 1958 založil folklorní soubor Úsměv z Horní Břízy, kde dodnes působí jako umělecký vedoucí. Významná je i Bláhova činnost publikační – kromě množství příspěvků do denního i od-

borného tisku je autorem publikací *Chodská muzika a lidová píseň* (1958), *Sto kusů pro sólo a duo dudy* (1990), *Tance z Postřekova na Chodsku* (1991), *Lidé a lidičky hornobřizští* (1998), *Nezapomenutelné postavy chodského folkloru* (1999) a *Bejvávalo v Horní Bříze* (2001). Je také autorem scénářů k několika televizním filmům České televize – *Hyjtů v kraji pod Čerchovem* (1980), *Království dudáků* (1981), *Heligonkáři z kraje pod Čerchovem* (1982), *Zpěvačka s chodskou notou v krvi* (1982), *Obrázek z Chodska* (1984), *Dotek země* (1985) a další. Interpretačně, dramaturgicky nebo autorcky se podílel na realizaci množství gramofonových desek, magnetofonových kazet a kompaktních disků Plzeňského lidového souboru, Malé muziky, Konrádyho dudácké muziky, kapely Úsměv z Horní Břízy a dalších. Podepsán je rovněž např. pod *Antologií chodské lidové hudby* (2 LP, Supraphon 1972), která je významným pramenem ke studiu chodského hudebního folkloru.

Zdeněk Bláha se dodnes věnuje také činnosti organizátorské v oblasti folklorního hnutí – pravidelně především na Chodských slavnostech v Domažlicích a na Mezinárodním dudáckém festivalu ve Strakoněch, kde zasedá v programových radách a často vystupuje též v roli moderátora. V prosinci 2004 byla Zdeňku Bláhoovi u příležitosti jeho 75. narozenin udělena *Cena nejlepšího externisty ČRo Plzeň* za celoživotní přínos v oblasti folkloru, v červnu 2007 při slavnostním zahájení Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice 2007 obdržel *Cenu ministra kultury ČR za rok 2006* za celoživotní přínos v oblasti tradiční lidové kultury. Zdeněk Bláha skutečně zasvětil lidovému umění celý život a jeho zásluhy na zachycení, zmapování a šíření západočeského folkloru nemají v regionu obdoby. Jubilantovi srdečně gratulujeme, přejeme pevné zdraví a ještě mnoho příležitostí k hraní a zpívání... nejen s Plzeňáky!

PhDr. Bohuslava Kolářová

Ing. Igor Kratochvíl

28. 7. 1924 Užhorod – 23. 8. 2007

Vystudoval reálné gymnázium, za války pracoval v továrně Aero ve Vysočanech. Za zvláštní obětavost a svědomitost při aktivní účasti v povstání (5. 5. – 17. 6. 1945) obdržel velitelský dík a uznání od velení gardového praporu v Praze 7. V letech 1945–1949 studoval VŠ politickou a sociální v Praze, 1966 se stal kandidátem historických věd za dizertační práci Jugoslávie, zvláštnosti poválečného vývoje.

Jeho životní peripetie prakticky „kopírují“ společenské události. V roce 1948 nastoupil jako vedoucí mezinárodního oddělení ÚV ČSM; v roce 1952 přešel jako vedoucí odboru pro kulturní styky se zahraničím na Ministerstvo informací a osvěty, odtud nastoupil základní vojenskou službu. V období let 1953–1959 byl učitelem na Vojenské politické akademii, dále krátce na ministerstvu zahraničních věcí a v r. 1960 nastupuje do Československého rozhlasu. Byl mimořádně jazykově vybaven (ruština, angličtina, němčina), což plně využil

novinář, politik

ve funkci vedoucího zahraniční rubriky Československého rozhlasu. Ve skupině s Klementem Lukešem a dalšími byl obviněn z přátelských styků a snad i kontaktů s Jugoslávií „krvavého psa Tita“ a vyloučen ze strany. Z rozhlasu byl propuštěn na hodinu s poučením, že může pracovat jen manuálně. Tedy další zvrat: 1962–1963 pracuje jako svářeč v závodě Prefa v Holešovicích a následujících 5 let je hlavním redaktorem zahraniční redakce Státního nakladatelství technické literatury. V roce 1968 se vrací do rozhlasu. Vyvedávána byla především jeho vzdělanost, jazykové vybavení, zkušenosti z jednání se zahraničními partnery a z mnoha služebních cest do zahraničí i jeho publikační činnost. V lednu 1969 byl jmenován náměstkem ústředního ředitele ČsRo pro zpravodajství a publicistiku (místo Květoslava Faixe).

Členem KSČ byl od r. 1945, v dobách deformací v 50. letech mu bylo členství na čas přerušeno. Po po-

zdejší vyloučení mu členství usnesením sekretariátu ÚV KSČ z 27. 5. 1968 bylo se zpětnou platností vráceno.

V červenci 1969 nabízel svůj odchod z rozhlasu, v lednu 1970 návrh opakoval (dopisem řediteli B. Chňoupkovi): bylo mu okamžitě (15. 1. 1970) vyhověno; rozvázal pracovní poměr „dohodou“ k 15. 4. Od ledna směl do rozhlasu jedině s povolením osobního oddělení, plat mu byl poukázován poštou.

V roce 1990 rehabilitační komise došla k závěru, že důvody odchodu z rozhlasu byly jednoznačně politické, a tudíž šlo o perzekuci pro politické názory. „Čs. roz-

hlas považuje za svou povinnost omluvit se za veškeré protiprávní sankce a morální ústrky způsobené bývalými vedoucími pracovníky řízenými orgány KSČ a prohlašuje tímto Vaši plnou občansko-politickou rehabilitaci (podepsáni PhDr. František Pavlíček a Václav Daněk, 5. 6. 1990).

1970–1972 byl recepčním v hotelu, dále prodavačem, později zástupcem vedoucího prodejny Drobného zboží. 1990–1991 byl jmenován čs. velvyslancem v Norsku, od r. 1992 byl v důchodu, nadále však pomáhal organizovat norskou pomoc postiženým dětem prostřednictvím humanitární nadace „Na vlastních nohou“.

PhDr. Bohuslava Kolářová

Jiří Hesoun

5. 12. 1929 Zvíkovské Podhradí – 30. 10. 1970

rozhlasový režisér

1944–1945 byl zaměstnán jako pomocná síla v První české vzájemné pojišťovně. Studoval gymnázium v Praze 2 (1946–1950), poté spolupracuje externě a na zkoušku jako asistent režie v rozhlasu. Při této praxi využíval zkušeností z amatérského souboru Julia Fučíka. Na návrh šéfrežiséra Josefa Bezdička (s odůvodněním, že je nedostatek adeptů režie) byl přijat jako režisér literárně-dramatického vysílání. Po absolvování základní vojenské služby se vrátil do rozhlasu (1953).

Záběr Hesounovy rozhlasové práce byl velmi rozsáhlý: režie, autorství scénářů a dramaturgií, interpretace textů a dokonce i zpěvu, u některých pořadů byl i mistrem zvuku. Natáčel od veršů, drobných literárních útvarů – až po rozhlasovou hru (E. F. Burian Lidová suita, 1956, F. M. Dostojevskij Idiot, 1959), a dokonce operetu (I. Dunajevskij Bílý akát, 1957, V. A. Vipler Bílý oficír, 1958). V jeho tvorbě převažovaly zábavné pořady, skeče, Silvestry ad.

Z vlastních úprav a režii četba na pokračování např.: Midasovy uši (autor rozhlasové úpravy, 1957), dramaturgie humoristického románu Ilfa-Petrova Dvanáct kře-

sel (9 pokračování, 1965, účinkovali Filipovský, Gajerová, Trégl). Režiroval oblíbený cyklus pořadů Chvilka v zákulisí se členy Národního divadla a dalšími umělci (O. Beníšková, T. Brzková, B. Bobek, R. Deyl, J. Šejbalová, S. Neumann, L. Dohnal, J. Glazarová, Z. Gráfová, F. Kovářik, O. Nový ad.), který připravoval spolu s P. Hořcem, cykly Humor na všech rovinách (1967), Obrázky ze světa, Nestárnoucí smích. Z dalších např. Silvestrovské kabarety v 50. letech, Silvestr na přání (1957), Jeho excelence Silvestr (1962), cyklus Nestárnoucí smích (1961–1962), Sto tváří lásky (1962), Kam až pluly vory (1965), Humoru k 20. narozeninám (1965), Literární poklesky, Romance o Zuzaně Vojířové (oba 1968).

J. Hesoun uvedl původní rozhlasovou adaptaci semaforové hry Člověk z půdy (natočeno 1963, premiéra 1. 1. 1966 na stanici Československo, účinkovali M. Horníček, J. Suchý, M. Poslušná, R. Gabzdyl, R. Tůmová aj.).

Zřejmě k jeho posledním velkým režii patřil Silvestr 1969. Téměř celý rok 1970 byl vážně nemocen, 30. října v nedožitých 41 letech zemřel.

Mgr. Alena Škraňková

Bohumil Brádle

28. 8. 1929 Chudenice u Hradce Králové – 25. 5. 2008 Ústí nad Labem

redaktor, moderátor

Do krajského studia v Ústí nad Labem tehdejšího Československého rozhlasu nastoupil Bohumil Brádle v červenci roku 1950. V té době mu bylo necelých jedenadvacet let, a jak sám později s úsměvem vyprávěl, neměl vlastně nic krom neobyčejné chuti a odvahy zkoušet něco tak jiného a zajímavého jako je rozhlasová práce. Ostatně, chuť učit se a odvaha zkoušet nové a neprověřené – to byly vlastnosti pro „Haryka“, jak mu

jeho kolegové a kamarádi nejen z branže říkali, typické po celou dobu jeho působení v „nejsrdečnějším“ médiu na světě až do posledních dnů... Ale nepředbíháme.

Po kratičké době zaučení odešel Bohumil Brádle z rozhlasu odsloužit si dva roky povinné vojenské služby a ke svému milovanému mikrofonu se samozřejmě vrátil. Začínal jako redaktor, nějaký čas zastával pozici

vedoucího redaktora a v několika měsících v letech 1969 – 1970 se ocitl na místě vedoucího obchodního oddělení. Není divu, že díky svému příjemnému vystupování a výřečnosti byl v té době velmi úspěšným obchodním reprezentantem své firmy. Pamětníci vyprávějí, že jeho zásluhou získal tehdy krajský rozhlas vlastní plachetnici na Labi! Když vzpomínal na vysílání ve dnech horkého srpna roku 1968 (právě Československý rozhlas v Ústí nad Labem byl nejdéle svobodně vysílající stanicí, a to díky tomu, že je ukrytý v překrásné památkově chráněné vile nad městem, tedy na místě, kde by jej sovětští vojáci rozhodně nehledali), vzpomínal hlavně na obrovskou solidaritu tamních lidí, kteří nosili „svým“ rozhlasákům od snídaní po večeře.

Po prověrkách v roce 1970 se opět navrátil k mikrofonu a k práci redaktora a posluchači jej nejčastěji slychali v reportážích a pořadech, které se věnovaly zemědělské tematice. Nutno podtrhnout slovo nejčastěji, protože pro svou velmi dobrou schopnost improvizovat a formulovat byl B. Brádle využíván i pro živé přeno-

sy např. z oděvních veletrhů v Liberci, ze Zahrady Čech v Litoměřicích..., anebo pro aktuální potřeby zpravodajství. Byl to právě Bohumil Brádle, kdo v dnes už proslulé reportáži komentoval unikátní přesun gotického kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě v roce 1975, kdy byl kostel přestěhován po kolejích o 841 metrů, aby byl zachráněn z města, které bylo srovnáno se zemí kvůli těžbě uhlí.

Jméno redaktora a moderátora Bohumila Brádleho zůstane navždy spojené s některými velmi oblíbenými mnohaletými pořady. Dlouhé roky uváděl veleúspěšné Písničky na přání a koníčkářské pořady Chalupáři, na slovíčko, později Koníčkáři, na slovíčko či Rady nejen do zahrady.

Bohumil Brádle odešel od mikrofonu bez rozloučení 25. května 2008 ve věku nedožitých 79 let. Pro posluchače Československého rozhlasu v Ústí nad Labem a později Českého rozhlasu Sever byl symbolem staré rozhlasové školy a profesionality, pro své kolegy vždy ochotným a moudrým rádcem nejen v oblasti rozhlasové...

POZNÁMKA REDAKCE

Redakci se nepodařilo získat autory medailonků pro další jubilanty, proto jsou u těchto bývalých rozhlasových pracovníků uváděna pouze dostupná data.

V případě Heleny Philippové (1. 10. 1919–2. 2. 1986) a Olgy Valentové (1. 10. 1929–13. 9. 2007) odkazujeme na publikaci Sdružení pro rozhlasovou tvorbu „99 významných uměleckých osobností rozhlasu“, ve které jsou obsáhlejší medailonky (autorů Miloně Čepelky a v druhém případě Rudolfa Matyse).

PŘÍLOHA

PhDr. Iva Klůsová

Internet a média

Úvahy o budoucnosti rozhlasového vysílání se v několika posledních letech spojují s internetem v roli konkurenta i prostředníka šíření nabídky rozhlasu. V tomto příspěvku se pokusíme konkretizovat, jak vypadá situace u nás podle dostupných údajů z výzkumů, případně co víme o této problematice ze zdrojů z okolních zemí.

Šíření internetu v populaci zaznamenalo velmi rychlý vývoj. Od původně elitního vybavení, dostupného pouze velmi úzkému okruhu lidí se specifickými sociodemografickými i preferenčními charakteristikami, finančně i technicky náročného a tím limitujícího, se stal běžnou součástí jak pracovního, tak soukromého života.

Česká republika zaznamenala tento trend ve velmi zrychlené podobě. Internet se stal součástí každodenního života a jeho možnosti jsou stále více využívány. Je ale třeba hned v úvodu připomenout, že nezanedbatelná část populace z nejrůznějších důvodů objektivních i subjektivních dosud připojení k internetu nevyužívá.

Jako specifické elektronické médium internet ovlivňuje vícedimenzionálně svět rozhlasu, televize a tisku. Jeho působení se mimo jiné promítá do chování lidí jako posluchačů, diváků a čtenářů. V případě rozhlasového vysílání figuruje i jako jedna z možností příjmu, umožňuje stahování programů a pořadů, slouží jako komunikační prostředek mezi stanicemi a posluchači.

Údaje o využívání internetu se proto od konce devadesátých let staly součástí kontinuálního výzkumu tištěných a elektronických médií. Ve výzkumu Media Projekt, který zahájil v roce 1994 a byl zaměřen na sledování televize, poslech rozhlasu a čtenost tisku, byla internetu věnována větší pozornost od roku 2000. Po rozdělení kontinuálního mediálního výzkumu tisku a rozhlasu začátkem roku 2006 je blok otázek k problematice internetu zařazen jak do dotazníku výzkumu Media Projekt, který se zaměřuje na čtenost tisku, tak do výzkumu Radio Projekt, který se věnuje poslechu rozhlasových stanic. V současné době poskytují oba výzkumy poměrně širokou paletu informací od základních údajů o penetraci internetu v populaci ČR, místě přístupu k internetu, frekvenci využívání internetu až po využívání jednotlivých možností z nabídky internetu a frekvencí atp. Tyto údaje umožňují analýzu chování čtenářů a posluchačů ve vazbě na využívání internetu.

Zdroje informací

K tomu, abychom mohli popsat vybrané aspekty uživatelů internetu a jejich mediální chování, využíváme v našem případě především údaje z uvedených dvou kontinuálních mediálních výzkumů, Media Projekt a Radio Projekt (1).

Základní informace o internetu a populaci ČR 12 – 79 let

Podle údajů posledního měření výzkumu Radio Projekt za 1. 1. – 30. 6. 2009 deklaruje možnost přístupu k internetu 74,3 % populace ČR ve věku 12–79 let. **Viz graf 1.**

Graf 1

